

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinae, Sacr. Theologiae, Ac I. V. D. Vticensis
Episcopi, Tractatus De Legitima Summi Pontificis
electione, iuxta Summorum Pontificum, praesertim
Gregorij XV. & Sanctiss. D. N. Urbani ...**

Bonacina, Martino

Lvgdvni, 1637

Qvæstio IV. De excommunicatione contra eos, qui Cardinalibus in Conclau
existentibus, literas, vel nuncium mittunt, vel secretò loquuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10669

238 *De Electione legitima*
est electio, cuiuscunque sint præminentia
conditionis, aut status.

QVARTA PROPOSITIO.

5 **A**bsolutio istius excommunicationis
Summo Pontifici reseruata non est,
quia in præfato textu nullum adest verbum,
quod reseruationem significet; an autem in-
terdictum locale positum contra Ciuitatem,
prædictorum Dominorum auferri possit à
Confessario, vel Episcopo, constat ex regulis
generalibus traditis *de censuris in genere*, vbi
negatiuè responsum fuit.

QVÆSTIO IV.

*De excommunicatione contra eos, qui
Cardinalibus in Conclavi existen-
tibus, litteras, vel nuncium
mittunt, vel secretò
loquuntur.*

SVMMARIVM.

1 *Refertur textus in quo ista excommunicatio
continetur.*

2 *Affigna*

- 2 *Affignatur materia istius excommunicationis.*
- 3 *Litteras mittens Cardinali in Conclavi existenti, non ligatur excommunicatione, si litterae ad Cardinalem non perueniunt.*
- 4 *Litteras Cardinali in Conclavi existenti mittens ligatur excommunicatione, siue secretè, siue publicè mittat.*
- 5 *Affignatur subiectum istius excommunicationis.*
- 6 *Cardinales in Conclavi existentes ntriligantur excommunicatione, secretè inter se loquendo, aut nuncium, & litteras ad se mittendo.*
- 7 *Cardinales recipientes nuncium, vel litteras, vel loquentes, cum secretò loquentibus grauius peccant, sed non ligantur excommunicatione.*
- 8 *Cardinalium famulus in Conclavi existētium alloquens, non ligatur excommunicatione.*
- 9 *Recipiens litteras in Conclauē missas, quādo nam ligetur excommunicatione.*
- 10 *Mittens Scripturam in Conclauē ligatur excommunicatione, etiamsi Scriptura non agat de Summi Pontificis electione.*
- 11 *Scripturam mittens in Conclauē, ligatur excommunicatione, etiamsi ea Scriptura aliquid, aliud inuoluat, aut credat fore, ut non legatur.*

240 *De Electione legitima*

- 12 *Litteras, seu scripta deferens in Conclauē non ligatur excommunicatione.*
- 13 *Scripturam breuem, seu modicum chirographum mittens in Conclauē, ligatur excommunicatione.*
- 14 *Absolutio istius censura, an reseruata sit.*

EXPLICANDVM est primò, an præfati excommunicatione ligentur; secundò, quænam sit istius excommunicationis materia; tertio, quòdnam sit subiectum; quarto, utrùm absolutio Summo Pontifici reseruata sit.

PRIMA PROPOSITIO.

1 **M**ittens litteras, vel nuncium Cardinali in Conclauē existenti, aut ipsum secretò alloquens excommunicationis pœnam incurrit; hæc propositio, patet ex capite *ubi periculum de elect. ibi, nulli etiam fas sit ipsis Cardinalibus, vel eorum alicui nuncium mittere, vel scripturam, qui verò contrà fecerit, scripturam mittendo, vel nuncium, aut cum aliquo ipsorum secretò loquendo, ipso factò sententiam excommunicationis incurrat.*

SECUN

SECUNDA PROPOSITIO.

Materia istius excommunicationis, sunt tres actiones, quas Summus Pontifex interdixit ne electio Papæ impediatur, aut perturbetur.

Prima actio est mittere nuncium Cardinalibus in Conclavi existentibus, secunda, mittere scripturam, tertia secretò loqui.

2 Sed modò dubium est, primò, vtrum ad incurrendum istam excommunicationem, satis sit mittere scripturam, vel nuncium, qui non perueniat ad eum ad quem mittebatur, vt quia nuncius in Conclauē, vel ad eius fenestellam non fuit admissus, aut quia fuit alia ratione impeditus ne fungeretur munere, cuius causa mittebatur.

Respondeo ex vi præfati textus, opus esse vt perueniat ad eum ad quem mittebatur. Ratio est, tum quia verba cum effectu intelligenda sunt, *l. 1. §. hæc verba, ff. quod quisque iuris, l. quoties, ff. qui satisf. cog. & cap. si à iudice de appellat. lib. 6.* tum quia sicut Religiosus scribens litteras Monialibus non incurrit excommunicationem editam contra quosdam religiosos scribentes Monialibus litteras si litteræ ad Moniales non perueniunt, vt docui *in tract. de clausura*, dum loquerer de excommunicationibus,

Q nibus,

nibus, quæ ob violationem Clausuræ contrahuntur, ita, &c.

Ex quo sequitur eum non affici excommunicatione præfati capituli, qui litteras alicui Cardinali scripsit, sed illæ ad Cardinalem non peruenerunt, etiam si fortè is, qui eas interceptit, eidem Cardinali significauerit, quid in ipsis contineatur.

Ratio est, quia effectus ex parte mittentis non est consumatus, hoc tamen intelligitur, modò is, qui eas interceptit, non significet contenta in litteris de mandato illius qui litteras miserat; is enim munere nunciij fungeretur.

3 Secundò dubium est, vtrum ad istam excommunicationem incurrendam necesse sit, vt nuncius, vel scriptura secretò mittatur. Respondeo duplicem esse DD. sententiam.

Prima sustinet opus esse, vt nuncius, vel scriptura secretò mittatur. Ratio est, tum quia ad incurrendam istam excommunicationem, ob locutionem non satis est publicè loqui (in textu enim dicitur *secretò loquendo*;) ergo neque satis est publicè mittere scripturam, vel nuncium. Hæc consequentia probatur, quia quando in aliquo statuto multa prohibita recensentur, & vltimo prohibito, adiungitur qualitas aliqua restrictiua, illa qualitas restrictiua refertur ad omnia priùs enumerata, sed
locu

locutionis, quæ ultimo loco in præfato textu prohibetur, additur qualitas restrictiua, vt secretò fiat. Ergo eadem qualitas refertur ad actiones priùs interdictas, id est ad missionem nunciij, & scripturæ, tum quia in materia pœnali strictior interpretatio facienda est, quantum patitur contextus verborum; contextus autem verborum patitur, vt illa particula *secretò*, referatur ad omnia antecedentia, ita Syluester *verbo excom. 9. §. 11. num. 34.* Angelus *verbo excom. 7. casu 13.* Tabiena *excom. 5. casu 16.* Geminian. Ioannes Andreas, & Archid. *in cap. ubi periculum citato.*

Secunda sententia, quæ mihi vera videtur, asserit ad incurrendum præfatam excommunicationem non requiri, vt scriptura, vel nuncius secretò mittatur. Ratio est, quia ommissio Scripturæ, vel nunciij absolutè prohibetur, & illa particula *secretò* additur tantùm modo locutioni, vt patet consideranti verba textus, ita Caiet. *verbo excom. cap. 55.* Nauarr. *cap. 27. num. 121, §. 11.* Suarez *de censuris disp. 23. sect. 4. num. 1.* Sayrus *lib. 3. cap. 35. num. 3.* Filliucius *tract. 14. cap. 4. quæsto 2. num. 54.* S. Antoninus Paludanus, Martinus Ledesma, & alij.

4 Ex nostra ratione, patet responsio ad argumenta primæ sententiæ, prædictis addendum est, quòd licet prima sententia alicui probabilis

Q 2

babilis

babilis fortè videri possit, ex vi præcitati, cap. nihilominus ex dispositione Pij IV. mittens nuncium, aut litteras, aut cuiusvis generis scripta, ligatur excommunicatione, siue secretò mittat, siue publicè, vt ad finem huius quæst. explicabo.

TERTIA PROPOSITIO.

5 **S**ubiectum istius excommunicationis sunt illi, qui nuncium, vel scripturam mittunt, aut secretò loquuntur, cum Cardinalibus in Conclauis existentibus, vt constat ex præcitato textu. Hoc tamen intelligitur, & limitatur, nisi id fiat de consensu omnium Cardinalium in Conclauis existentium, circa ea quæ pertinent ad electionem tunc instantem. Ratio istius limitationis est, quia in præcitato textu facultas datur Cardinalibus, vt possint aliquem de consensu omnium Cardinalium, ibi præsentium admittere pro iis, quæ ad electionis instantis negotium pertinent, vt si vocarent Iurisperitum, Tabellionem, vel Religiosum causa electionis, ita Glossa in cap. ubi periculum, §. vocarentur. Sayrus loco citato, num. 2.

Ex dictis sequitur, primò eum, qui scripturam defert non affici excommunicatione huius textus, modò ipse non loquatur secretò; aliud enim est deferre, aliud mittere, & à diuersis

uerfis præfertim in materia pœnali, non valet illatio, *l. Papinianus exuli. ff. de minoribus, l. inter copulantem, §. sacram. ff. de verborum oblig. & l. naturalem, §. nihilominus, ff. de acquir. poss.*

Secundò, Episcopos, Prælatos, aliòsve cuiuscùmque conditionis, & status affici excommunicatione præcitati capituli mittendo publicè, vel secretò nuncium, vel scripturam, aut secretò loquendo, quia verba textus generalia sunt.

6 Sed modò dubium est, primò vtrum ipsimet Cardinales in Conclauis existentes afficiantur ista excommunicatione secretè inter se loquendo, aut famulum, vel scripturam mittendo. Respondeo negatiuè, quia textus intelligitur de illis, qui extra Conclauem existunt, vt colligitur ex præcedentibus verbis, ibi *nulli ad eosdem Cardinales, aditus pateat*, ita Caiet. Filliucius, Sayrus, & Suarez locis citatis.

7 Secundò dubium est, vtrum ipsimet Cardinales recipientes nuncium, aut litteras, aut colloquentes cum secretò loquentibus grauius peccent, & afficiantur pœna excommunicationis præfati capituli.

Respondeo, grauius peccare quoties aduertunt eum, qui secretò loquitur, aut qui nuncium, vel litteras misit, non habuisse iustam,

Q 3

stam,

stam, & sufficientem causam ad hæc præstanda. Ratio est, quia qui delicto alterius cooperatur peccat pro qualitate delicti cui cooperatur, vt patet ex regulis generalibus traditis *de peccatis*; non tamen incurrunt excommunicationem in præfato cap. contentam; quia ea lata est in mittentes, nuncium, vel scripturam Cardinalibus, aut cum eis secretò loquentes, non verò in ipsos Cardinales recipientes nuncium, vel scripturam, vel secretò colloquentes, quantum est ex vi huius textus præcisè; incurrunt tamen aliam Pij I V. recipiendo nuncium, vel scripturam, de qua statim differam.

Dices, participant in crimine criminoso ob quod lata est excommunication, participans autem in crimine criminoso incurrit eandem excommunicationem, *cap. nuper de sentent. excomm.* Respondeo iuxta alibi dicta ob participationem in crimine criminoso non incurrere excommunicationem à participante, nisi is, cum quo participat, iam contraxerit excommunicationem, & sit excommunicatus vitandus, vt ostendi in tractatu *de censuris in particulari in explicatione, cap. nuper de sent. excommunicationis*; nam post extrauagamem *Ad euitanda*, licitum est participare cum excommunicato tolerato.

8 Tertiò dubium est, vtrum secretò loquens cum famulis Cardinalium in Conclau existentibus, ligetur hac censura. Respondeo negatiuè, quia in præfato textu, excommunicantur secretò loquentes, cum Cardinalibus, vel cum aliquo ipsorum; famuli autem Cardinalium non sunt Cardinales, & in materia pœnali non est facienda extensio vltra propriam verborum significationem, *l. cum quidam, ff. de liber. & posth. cap. renouantes 22. dist. 10. cap. odia de reg. Iur.*

Hoc tamen limitandum videtur, modò non loquatur cum famulis, imponendo eis, vt illud referant Cardinalibus, in hoc enim casu ligari videtur excommunicatione, non tanquam secretò loquens cum Cardinalibus, sed tanquam mittens nuncium; sicut enim tradens famulo Cardinalis scripturam Cardinali referendam, dicitur mittere scripturam Cardinali; ita etiam loquens cum famulo Cardinalis de re aliqua, vt eam referat Cardinali, dicitur mittere nuncium, secùs dicendum est, si loquatur cum famulo Cardinalis, absque præfata intentione, etiamsi fortè famulus auditum ab ipso significet, & referat Cardinali; tunc enim non dicitur mittere nuncium iuxta strictam verborum significationem.

Quartò dubium est, vtrum requiratur consensus

Q 4

sensus

sensus omnium Cardinalium, vt quis excusetur ab excommunicatione alloquendo Cardinales in Conclauis existentes. Respondeo solutionem constare ex supradictis *disp. 1. quest. 3. num. 7.*

Hæc dicta sint ad intelligendum, *cap. ubi periculum, de elect.* in quo extat excommunicatio non reseruata.

9 Obseruandum tamen est præter dictam excommunicationem, aliam additam fuisse à Pio IV. anno 1562. in Bulla 63. in ordine, quæ incipit, *In eligendis Ecclesiarum Prælati, §. litteras*, in qua constitutione Summus Pontifex sub excommunicatione ipso facto incurrenda, & Sedi Apostolicæ reseruata prohibet litteras, aut scripta cuiusuis generis, seu nuncium, vel notam, aut signum ad eos, qui in Conclauis sunt, mittere, seu recipere; aut contra è Conclauis ad eos qui foris erunt, ibi, *Litteras verò, aut cuiusuis generis scripta, ad eos qui in Conclauis erunt, seu nuncium, vel notam, aut signum mittere, aut recipere, aut contra è Conclauis ad eos, qui foris erunt nullo modo liceat. Qui contra fecerint, quacumque dignitate, etiam Cardinalatus honore præfulgeant, pœnæ excommunicationis late sententiæ subiacent, absoluendi facultate, præterquam in mortis articulo, soli Pontifici Maximo reseruata, à quo nihilominus pro qualitate delicti, ultra*

tra

tra dictam excommunicationis pœnam puniendi erunt.

Ex quo patet differentia inter istam, & præcedentem excommunicationem, primò, quod ista est reseruatæ Summo Pontifici, illa nequaquam; secundò, in ista non solum prohibitum est mittere litteras, scripta, & signa, verùm etiam illa recipere; in illa verò non imponitur excommunicatio recipientibus, tertio in illa prohibitum est sub excommunicatione secretè loqui, in hac verò constitutione prohibitum est quidem, sed non sub censura, vt patet ex illis verbis, *Clauso Conclauis nulli ad Colloquium etiam extrà portam Conclauis, etiam Principum Oratores, nisi ex magna, & urgentissima causa à maiori parte Collegij approbata admittantur.* Quamobrem secretò loquens incurrit quidem excommunicationem, non tamen reseruatam.

An verò hæc Censura incurratur antequam scriptura, vel nuncius ad eum perueniat, ad quem mittebatur, patet ex supradictis, *num. 2.*

10 Sed modò dubium est, primò, vtrum ad istam excommunicationem incurrendam opus sit, vt scriptura tractet de re ad Pontificis electionem pertinente. Respondeo id non requiri, sed sufficere quamlibet scripturam. Ra-

Q 5

tio

tio est, tum quia Summus Pontifex ad præcauenda pericula, prohibet mitti, vel recipi scripta cuiusuis generis, ibi, *Litteras verò, aut cuiusuis generis scripta.* Tum quia, sicut prohibetur quælibet locutio cum Cardinalibus, ita etiam cuiuslibet scripturæ transmissio. Adde sub eadem excommunicationis pœna prohibitum esse nuncium, notam, aut signa mittere, etiamsi illa signa nota sint tantummodo mittenti, & ei ad quem mittuntur, vt si quis cum aliquo, qui Conclauē ingressus est, confingat quosdam characteres, aut signa, vt alter intelligat, certum quid significare, quoties tale signum dederit.

II Adde illum affici excommunicatione, qui aliquid scriptura inuoluit, illudque in Conclauē mittit, etiamsi timeat fore, vt illa scriptura non legatur, adhuc enim dicitur mittere aliquod scriptum ad eos, qui in Conclauē existant, & sicut mercator retinens folia libri vetiti ad inuoluendum caseum, afficitur excommunicatione lata contra retinentes libros vetitos, vt cum communi Doctorum sententia docui in explicatione *Bulle Cæne*, ita, &c. secus si mittantur libri, aut chartæ typis impressæ, vel papyrus necessaria ad aliquid inuoluendum, hæc enim non vocantur litteræ, vel scripta. Hæc tamen intellige, nisi mittantur tanquam

quam signum ad aliquod significandum ex
præuia conuentione, vt dictum est *num. 10.*

12 Secundò dubium est, vtrùm deferens
litteras, seu scripta, incurrat excommunicatio-
nem istius constitutionis. Respondeo negati-
uè, etiamsi alloquatur ipsum, ad quem litteras
defert; Ratio est, quia aliud est mittere nun-
cium, scripturam, aut signum, aut recipere;
aliud verò deferre, hic tamen incurrit excom-
municationem, *cap. vbi periculum*, si secretò lo-
quatur, vt suprà dictum est.

13 Tertiò dubium est, vtrum mittens, vel
recipiens modicum chirographum, & valde
breuem scripturam, vinculo huius censuræ
obstringatur. Ratio dubitandi pro parte nega-
tiua est, tum quia paruitas materiæ semper ex-
cusat à mortali, consequenter etiam ab ex-
communicatione, quæ ob peccatum mortale
incurritur, tum quia legens octo, vel decem
lineas libri ob hæresim damnati, non afficitur
excommunicatione lata contra legentes li-
bros Hæreticorum, etiamsi in illis paucis lineis
inertus sit error, cuius causa liber ille damna-
tus fuit, ergo multo minus in præfatis casibus
incurrit excommunicationem mittens, vel ac-
cipiens breuissimum chirographum.

His non obstantibus omnino sustinendum
est, tam recipientem, quàm mittentem breue
chiro

chirographum, in præfatis casibus vinculo excommunicationis ligari; ratio est, tum quia prohibitio generalis est; non solum enim prohibentur litteræ, verum etiam scripta cuiuscunque generis notæ, & signa; huiusmodi autem chirographum comprehenditur sub nomine scripti cuiusvis generis, vel saltem sub nomine notæ, aut signi; tum quia vbi est eadem ratio, debet etiam esse eadem iuris dispositio, *l. illud, ff. ad legem Aquil. l. illud, C. de sacros. Eccles. & l. à Titio, ff. de furtis.* Ratio autem ob quam illa excommunicatio lata est, militat tam in breui chirographo, quàm in longiori, cum inde arripi possit occasio impediendi liberam futuri Pontificis electionem.

Ad primam rationem dubitandi. Respondeo in hoc casu non adesse paruitatem materiæ, sed materiam ipsam sufficientem ad mortale, & ad censuram incurrendam, vt patet ex rationibus à me allatis.

Ad secundam negatur consequentia. Ratio disparitatis est, quia illa excommunicatio lata est contra legentes libros hæreticorum, qui autem paucas lineas legit, non dicitur moraliter loquendo librum legere, consequenter ratione paruitatis materiæ à mortali, & à censura excusatur, qui verò breue chirographum in Conclauē mittit, vel recipit, dicitur recipere

re aliquod scriptum, notam, vel signum, quod est materia istius excommunicationis, consequenter non excusatur à mortali, & ab excommunicatione.

QVARTA PROPOSITIO.

14 **A**bsolutio istius excommunicationis Summo Pontifici reseruata non est. Ratio est, quia Gregorius X. qui hanc excommunicationem in Concilio Lugdunensi edidit, *cap. ubi periculum citato*, absolutionem non reseruauit, secùs dic de excommunicatione Pij IV. vt dictum est, *num. 8.*

QVÆSTIO V.

De excommunicatione contra occupantes bona Cardinalium in Conclavi existentium, aut etiam alibi.

SVMMARIVM.

I *Refertur textus in quo ista excommunicatio continetur.*

2 *Affigna*